

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2024 року

ПОЛТАВА – 2024

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
вченої ради ПДМУ
від 07 лютого 2024 р., протокол № 5

Конференція внесена до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2024 рік.

Редакційна колегія:

- Ждан В.** – ректор, головний редактор;
Дворник В. – перший проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
Аветіков Д. – проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
Старченко І. – начальник навчального відділу;
Лещенко Т. – зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, відповідальний редактор;
Нетудихата О. – методист вищої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти;
Левадна В. – методист першої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти, відповідальний секретар.

«Науково-методичні аспекти підвищення якості підготовки фахівців у медичних закладах вищої освіти», (2024; Полтава).

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Науково-методичні аспекти підвищення якості підготовки фахівців у медичних закладах вищої освіти», 28 березн. 2024 р. [Текст].– Полтава: ПДМУ, 2024. – 312 с. ISBN 978-617-8231-55-2

У збірнику опубліковані статті, присвячені актуальним питанням підвищення якості вищої освіти з метою підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців нового покоління.

За зміст публікацій відповідальність несуть автори.

УДК 378.001.1

Отже, викладачі кафедри ортодонції ретельно і регулярно забезпечують постійну, стійку й ефективну науково-дослідницьку діяльність студентів, навчання принципів наукових досліджень відповідно до міжнародної практики, підвищуючи якість НДР студентів у Полтавському державному медичному університеті. НДР здобувачів вищої освіти становить собою тісну спільну діяльність студента і викладача, його керівника, адже в НДР важливий не тільки результат, а й сам процес пошуку.

Список використаної літератури

1. Смаглюк Л. В. Інтерактивні методи навчання на кафедрі ортодонції УМСА / Л. В. Смаглюк, А. М. Білоус // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: зб. ст. матеріалів навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 21 березня 2019 р., м. Полтава. – С.210-212.
2. Максименко С. Д., Філоненко М. М. Педагогіка вищої медичної освіти: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019. С. 162-163.
3. Смаглюк Л. В. Особливості додипломного дистанційного навчання з фаху «Ортодонція» / Л. В. Смаглюк, А. М. Білоус, А. Є. Карасюнок // Проблеми безперервної медичної освіти та науки: науково-практичний журнал. – Харків, 2021. – № 1. – С.29-32.
4. Смаглюк Л. В. Динаміка успішності студентів 3-5 курсів з фаху «Ортодонція» / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, А. М. Білоус // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах: зб. ст. матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю, 22 березня 2018 р., м. Полтава. – С. 219-221.
5. Дмитренко М. І. Оптимізація процесу викладання здобувачам предмета «Ортодонція» в умовах воєнного стану / Дмитренко М. І., Лучко О. В., Білоус А. М., Нестеренко О. М. // Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір: зб. ст. матеріалів навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 30 березня 2023 р., м. Полтава. – С.57-59.

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ І ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА МОТИВАЦІЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Боброва Н.О.¹, Коваленко Н.П.², Федорченко В.І.¹, Ганчо О.В.¹, Поспєлова Г.Д.²

¹Полтавський державний медичний університет

²Полтавський державний аграрний університет

Вивчено проблеми організації навчального процесу в умовах воєнного стану і вплив психологічних аспектів на мотивацію навчальної діяльності студентів. Проаналізовано різні форми організації навчального процесу в умовах воєнного стану й основні проблеми їх упровадження. Розглянуто варіанти покращення організації дистанційного навчання.

Ключові слова: психологічні аспекти, освітній процес, мотивація, якість освіти, дистанційне навчання, навчальна діяльність студентів.

The problems of organising the educational process in martial law conditions and the influence of psychological aspects on the motivation of students' academic activities were studied. Various forms of organisation of the educational process in martial law conditions and the main problems in their implementation were analysed. Options for improving the organisation of distance learning were considered.

Keywords: psychological aspects, educational process, motivation, quality of education, distance learning, educational activities of students.

Вступ. У системі освіти завжди було багато проблем, а з війною їх кількість відчутно зросла. Військова агресія росії стала стресом для всіх українців. Через повномасштабне вторгнення рф українці були змушені пристосуватися до нових умов у багатьох сферах життя, і система освіти не стала винятком. Значним випробуванням для системи вищої освіти України стала вимушена міграція значної кількості викладачів і студентів, пошкодження і знищення багатьох закладів освіти, призупинення за рекомендацією Міністерства освіти і науки України на певний час навчання у всіх освітніх закладах.

За даними ЮНІСЕФ, із початку російського вторгнення в Україну біженцями стали мільйони людей. Це створило не лише гуманітарну катастрофу, а й заблокувало освітній процес. Необхідно було терміново шукати виходи для його продовження й налагодження.

За таких умов роль педагогічних працівників істотно зростає. Саме вони можуть надавати першу психологічну допомогу й підтримку всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей і завдань функціонування системи освіти.

На початку березня 2022 р. Міносвіти почало відновлювати навчання. За можливості освітні заклади поверталися до очної форми навчання, а в небезпечних регіонах переходили на індивідуальне чи дистанційне. Досвід, набутий за період пандемії коронавірусної інфекції, допоміг освітянам швидко перейти на онлайн-форму навчання. Проте реальність вимагала узгодження формату навчання з місцевими органами влади і військово-цивільними адміністраціями.

Багато українців, вимушених покинути свої домівки й переїхати до більш безпечних областей України або за кордон, продовжили здобувати освіту, у тому числі й медичну, в онлайн-форматі, який дав можливість продовжувати навчання навіть у складних умовах.

Тривалі військові дії в Україні, щоденні повітряні тривоги, відключення енергоносіїв і безперервне стеження за новинами підвищили рівень стресу і тривожності в кожного з нас.

Завдяки співпраці між університетами заняття зі студентами закладів вищої освіти, розташованих на сході країни, тимчасово проводилися на базі закладів західних регіонів України.

За даними дослідження Державної служби якості освіти при МОН, за останній рік на рівень успішності студентів найбільше вплинула зміна форми навчання з очної на дистанційну, а також нестабільні умови проведення занять (повітряні тривоги, перебої зі світлом та інтернетом).

Актуальною в умовах повномасштабної війни стає тема впливу психологічних факторів і форм організації освітнього процесу на мотивацію навчальної діяльності студентів

Теоретична частина. На початку 2022 року у навчальних закладах було впроваджено різні форми змішаного формату організації навчального процесу. Так, комбінований підхід дав змогу поєднати навчання в аудиторіях із дистанційним навчанням. При цьому різні форми навчання періодично змінювалися (через декілька тижнів чи місяців). Забезпеченню зручності для всіх форматів навчання сприяло використання індивідуального підходу до його запровадження. Визначалися потреби студентів, створювалися необхідні для онлайн-роботи викладачів умови, оскільки певна частина викладачів перебувала в евакуації в інших містах нашої країни або за кордоном.

Відчуття стресу й емоційного виснаження під час воєнного стану стало результатом зміни звичного ритму життя через постійні повітряні тривоги й загрози ракетного обстрілу. При цьому прояви реакцій на кризову ситуацію були різними: тривожно-нав'язливі думки під час звуку сирен; відчуття тривоги за близьких, коли нас немає поруч; відчуття страху і власної провини за події, що відбулися, і як наслідок – зниження рівня комунікації; збільшення кількості переглядів різних каналів із новинами. Ризики і шляхи подолання кризових ситуацій різні. Подолати стрес і запобігти його наслідкам допомагає психологічне розвантаження, яке сприяє налаштуванню на навчання й відновленню психоемоційного стану. Суттєвою необхідною умовою для ефективного провадження навчального процесу стає підвищення мотивації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти й надання викладачами допомоги студентам не тільки в опануванні навчальної дисципліни, а й психологічної та практичної [2; 3]. Саме завдяки вмотивованості здобувачі освіти працюватимуть над розвитком інтелекту через накопичення ними ерудиції під час навчання в закладі вищої освіти. Це одночасно формуватиме в майбутнього спеціаліста і логічне мислення, без якого неможлива успішна професійна діяльність [3].

У числі рішень щодо покращення організації дистанційного навчання використовуються різні варіанти ефектively організації навчального процесу й пошуку альтернативних платформ і технологій навчання.

Виявлено, що в умовах дистанційного формату навчального процесу в студентів з'являються нові цілі, наміри, спонукання й мотиви, що детермінують навчальну діяльність студентів [1]. Серед них студенти називають комунікативні, професійні та мотиви творчого самовираження [4]. Основою активності студентів є надія на успіх і потреба в його досягненні.

Важливу роль у системі дистанційного навчання, при організації електронного навчання на підтримку мотивації студентів відіграють організація діяльності (форми, методи, прийоми) і змістовна організація процесу (відбір змісту для засвоєння, структурна організація й подача навчального матеріалу) [1]. На наш погляд, досить перспективною організацією навчальної діяльності студентів у дистанційному форматі є застосування в навчальному процесі технології змішаного навчання (blended learning) із вибором найефективнішої моделі Flipped Classroom («перевернута аудиторія») з обов'язковим проведенням віртуальних занять за розкладом у форматі відеоконференції на базі платформи Microsoft Teams.

Виявлено, що при роботі в режимі Flipped classroom стимулюється розвиток особистісних властивостей і характеристик студентів (мотивація, активність, волевільні зусилля), мета предметних навичок (самоорганізація) і навіть задоволеність організацією навчання [3].

При застосуванні дистанційного формату підвищити мотивацію студентів до навчання можна через демонстрацію професійних відеороликів із подальшим обговоренням на форумах (чатах); підключення до трансляцій і записів лекцій провідних професорів університетів світу; застосування активних методів навчання, що розвивають професійні навички, наприклад, кейси; використання навчальних програм із різних дисциплін (Coursera, Openedu та ін.).

Важливим фактором сприяння підвищенню творчого потенціалу в студентів є безпосередній контакт із досягненнями науково-технічного прогресу. Багато в чому він обумовлений характером та інтенсивністю науково-дослідної роботи, яку проводять співробітники на тій чи іншій кафедрі ЗВО. Оскільки в студентів розвинене почуття наслідування, то винятково важливою ролі в його виборі профілю своєї подальшої трудової діяльності набуває особистий авторитет керівника кафедри, професорів, доцентів і асистентів.

Виклики сьогодення негативно вплинули на якість надання освітніх послуг і призвели до погіршення результатів навчання. Для підвищення ефективності навчального процесу важливо забезпечити безпечні умови його реалізації, запровадження змішаного й дистанційного форматів навчання, підвищення рівня мотивації та стимулювання здобувачами вищої освіти майбутньою професією, надання їм психологічної допомоги.

Список використаної літератури

1. Досвід дистанційного навчання на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології / Н. П. Коваленко, Н. О. Боброва, О. В. Ганчо [та ін.] // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава, 2021. С. 129-130.
2. Коваленко Н.П., Поспелова Г.Д., Шерстюк О.Л., Пономаренко С.В. Мотивація навчальної діяльності як запорука успішної професійної підготовки студента // Матеріали 50-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти». м. Полтава, ПДАА, 26-27 лютого 2019 року <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/4360>
3. Мотивація студентів як запорука успішного професійного розвитку / Н. П. Коваленко, Н. О. Боброва, О. В. Ганчо, С. В. Зачепило // Медична освіта. – 2020. – № 3(88). – С.43–48.
4. Drozdikova-Zaripova A.R., Sabirova E.G. (2020). Usage of digital educational resources in teaching students with application of «Flipped classroom» technology. Contemporary Educational Technology. Vol.12, Is.2. P.1-13.

Зміст

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>Ждан В.М., Дворник В.М., Аветіков Д.С., Бєляєва О.М.</i>	3
МІСЦЕ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ БОЙОВОГО МЕДИКА <i>Акімов О.Є., Соловійова Н.В., Міщенко А.В., Назаренко С.М., Костенко В.О.</i>	5
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ <i>Акімов О.Є., Соловійова Н.В., Міщенко А.В., Назаренко С.М., Костенко В.О.</i>	7
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ <i>Амосова Л. І., Каськова Л. Ф., Павленкова О. С., Андріянова О. Ю., Уласевич Л. П., Янко Н. В., Ваценко І. Ю.</i>	8
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ ВИКЛАДАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Ананьєва М.М., Федорченко В.І., Лобань Г.А., Івахнюк Т.В.</i>	10
ОЦІНКА ЗНАТЬ ЯК АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ <i>Андріянова О.Ю., Каськова Л.Ф., Яценко П.І., Янко Н.В., Уласевич Л.П., Моргул Н.А., Павленкова О.С.</i>	12
РОЛЬ ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК І ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ У РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Баштан В.П., Чорнобай А.В., Васько Л.М., Марченко В.Ю., Нестуля К.І., Муковоз О.Є., Гагал О.В., Воронова Л.Д.</i>	14
РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ» У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ <i>Безега М.І., Зачепило С.В., Безшапочний С.Б., Гасюк Ю.А.</i>	15
СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ОПАНУВАННЯ КЛІНІЧНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ» УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Безега М.І., Лобурець А.В., Лобурець В.В., Соннік Н.Б., Подовжній О.Г., Безшапочний С.Б.</i>	17
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ <i>Безега М.І., Соннік Н.Б., Лобурець В.В., Лобурець А.В.</i>	19
АКТИВНІ ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Безега О.В., Ємченко Я.О., Васильєва К.В., Попова І.Б., Нестуля К.І.</i>	20
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Безкоровайна І.М., Воскресенська Л.К., Олефір І.С.</i>	22
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИКІВ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В ЗАОЧНО-ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ <i>Бєлікова І.В., Голованова І.А., Ляхова Н.О., Радченко Н.Р., Хорош М.В., Краснова О.І.</i>	23
МОЖЛИВОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ І ЙОГО ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ <i>Бичко М.В.</i>	25
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ ТА ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ: НАБУТИЙ ДОСВІД КРИЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ <i>Білаш С.М., Коптев М.М., Проніна О.М., Пирог-Заказникова А.В., Олійніченко Я.О., Кононов Б.С., Донченко С.В., Олексієнко В.В.</i>	29
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ОРТОДОНТІЇ: ПЕРСОНІФІКОВАНИЙ ПІДХІД <i>Білоус А. М., Смаглюк Л. В., Куліш Н. В., Ляховська А. В.</i>	31
ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ І ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА МОТИВАЦІЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ <i>Боброва Н.О., Коваленко Н.П., Федорченко В.І., Ганчо О.В., Поспєлова Г.Д.</i>	33
АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ СТУДЕНТІВ <i>Бойко І.В., Гаєрильєв В.М., Іваницька О.С., Буханченко О.П., Яценко П.І.</i>	35
СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ ПЕРСОНІФІКОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Борзих О.А., Лавренко А.В., Дігтяр Н.І., Герасименко Н.Д., Бєлан О.В., Авраменко Я.М., Мормоль І.А., Білько В.В., Кайдашев І.П.</i>	36
НОВИЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ВИШАХ УКРАЇНИ <i>Браїлко Н.М., Ткаченко І.М., Водоріз Я.Ю., Назаренко З.Ю., Ляшенко Л.І.</i>	39